

Powerful Progeny

פרשת נח תשפ"ד

GENESIS

6 / 9-16

PARASHAS NOACH

⁹ These are the offspring of Noah — Noah was a righteous man, perfect in his generations; Noah walked with God. — ¹⁰ Noah had begotten three sons: Shem, Ham, and Japheth.
¹¹ Now the earth had become corrupt before God; and the earth had become filled with robbery.
¹² And God saw the earth and behold it was corrupted, for all flesh had corrupted its way upon the earth.

2

R. Bernstein

Commenting on the words of our opening verse, Rashi says:

הואיל והזכירו סיפר בשבחו שנאמר "זכר צדיק לברכה".
 דבר אחר, ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשיהם הטובים.

Having mentioned him, [the verse then] spoke in his praise, as it says, "The remembrance of the righteous shall be for a blessing."

Alternatively, it is to teach you that the primary offspring of the righteous are their good deeds.

The issue to which Rashi is responding is quite clear: The verse begins with words that appear to introduce Noah's children and then immediately proceeds to veer from that topic, talking instead about Noah himself!

In response to this, Rashi cites the above two explanations from Chazal.² Indeed, having identified the issue, we can see that Rashi's two explanations actually relate to this issue in fundamentally different ways:

- The first approach concedes the notion that the verse interrupted its discussion to talk about Noah, explaining why it did so ("zecher tzaddik liverachah").
- The second approach, in re-translating "toldos" as referring to good deeds, explains that there is actually no interruption in the verse.

3

WHEN ARE TWO BETTER THAN ONE?

It is an established rule among the classic commentators on Rashi that whenever Rashi presents two explanations of a certain matter, it is because each explanation contains some merit or advantage not found in the other in resolving the issue at hand. The commentators then proceed to discuss what it was about each explanation which still left the matter requiring resolution, resulting in Rashi presenting an alternative answer.

In our case, starting backwards, it is easy to understand why Rashi was not satisfied with presenting the second explanation alone, for it entails the dramatic step of redefining the word "toldos" as "good deeds," while the simple meaning of this term throughout the Torah relates to one's biological children. The other question, however, remains: Why was Rashi not content with the first explanation, which indeed understands toldos as children, and explains the interruption to talk about Noah himself as based on the principle of "zecher tzaddik liverachah"? In this regard, a number of straightforward explanations come to mind:

36

- If the interruption is based on "zecher tzaddik liverachah," why are there not similar interruptions when describing other tzaddikim in Chumash?
- This is not the first time Noah is mentioned in the Torah. He has already been introduced in the final section of Parshas Bereishis. Why did the Torah not interrupt there, when mentioning him, to speak of his praise?

כבוד הצדיק ומעשיו (5) 5 4

אלה תולדות נח נח איש צדיק (בראשית ו, ט) וברש"י הואיל והזכירו סיפר בשבחו שנא' זכר צדיק לברכה. יש לראות כאן ענין של כבוד האדם, שאם מזכירים שמו של צדיק א"א לעבור מבלי לברך אותו. ז"ך אפשרטעלען, לעצור, ענין של תשומת לב. ועוד ברש"י דבר אחר למדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים. היינו כפי שהולדת בנים הוא ענין מציאותי, ה"ה מעשים טובים שזה מציאות. ולא רק שזה מציאות אלא שזה עיקר התולדות.

מכת"

5 פניני פרשת נח דעת 2

וצריך ביאור למה הפסיק הכתוב אחר אלה תולדת נח וכתב נח איש צדיק, ורש"י הרגיש בזה ופירש: הואיל והזכירו ספר בשבחו שנאמר זכר צדיק לברכה. אבל באמת יש לומר עוד בזה, שהתורה מלמדת אותנו על טיב כחו של נח, שהעמיד תולדות שלא נשטפו בזרם מעשי תעתועים של דור המבול, וזה בגלל שלא הלך לרוח הנוער, אלא תמים היה אפילו בדורותיו, והעקרון האלוקי היה לו לקו חייו, את האלקים התהלך נח, וזה הדרך היחידי להעמיד תולדות שימשיכו בדרכי אבות ולא יהיו נגרפים אחרי הבלי וחבלי הדור הסוטה מדרך ה'.

6 שפתי נח ראם 20

אלה תולדות נח נח וגו'. יש לפרש דמרומו כאן שעיקר מעשי הבן

ומנהגיו תלוי לפי הנהגת האב, שאם האב הולך בדרכי ד' ומקיים המורה, אז גם בניו ילכו בדרכי ד', ואם לא ח"ו אז גם בניו יתנהגו כן, וז"פ אלה תולדות נח, איך נראין תולדותיו של נח, נח, כמו נח בעצמו, שהכל תלוי בו.

וזה היה כוחו ומדריגתו של נח איש צדיק, שלקח את בניו עמו בדרכו, שלא ימשכו אחר דור המבול, ועל ידי זה הציל את העולם כולו מכליון.

ואולי זהו פירוש הכתוב איש צדיק תמים היה בדורותיו, היינו שהכניס את צדקתו ותמימתו בדורותיו, הם בניו ובני ביתו, שחינך גם אותם בצדקות ותמימות.

וזהו שפי' רש"י עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים, היינו שעיקר תכלית העמדת תולדות אצל הצדיקים, הוא מעשיהם הטובים [של התולדות], זה כל חפצם ומגמתם, לחנך את בניהם אחריהם ולהדריכם במעשים טובים.

וכן ראיתי בספר בית אברהם מהרה"ק מפלאנים זצ"ל (י"א חשוך ד"ה וורה השמש) שפירש תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים, היינו עיקר מה שהצדיקים מצפים וחפצים לראות אצל תולדותיהם, הוא מעשים טובים, והוסיף שכל מה שהם בעצמם עוסקים בתורה ומעשים טובים לא נחשב בעיניהם לכולם, אלא כל תשוקתם ורצונם לראות במעש"ט של תולדותיהם, שבזה יש קיום והמשך לכבוד שמם.

וזהו דאיתא במדרש (כ"ד ל, א) אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים הדא הוא דכתיב (משלי יב, ז) הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים יעמוד, הפוך רשעים ואינם זה דור המבול, ובית צדיקים יעמוד זה נח, היינו הצדיקים לא רק שהם בעצמם עומדים בצדקתם, אלא גם ביתם אתם המה בכחינת צדיקים, ועל ידי זה יעמוד, יש להם קיום חזק, [על דרך שכתב התוס' יו"ט ריש מסכת אבות (א, א) פ"י המשנה והעמידו תלמידים הרבה, שהוא ענין של עמידה וקיום חזק, להעמידם על רגליהם כל ימוטו, כך נאמר כאן בית צדיקים יעמוד, בית צדיקים דייקא, כשגם הבנים הם צדיקים, אז יעמוד, יש לזה קיום והעמדה].

עוד יש לפרש דברי רש"י בדרך מליצה, עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים. ר"ל עיקר מה שמשפיע על תולדותיהם של צדיקים, הם מעשיהם הטובים [של הצדיקים], זה הוא עיקר החינוך והאופן איך שמצליחים להעמיד דורות יראי ה', על ידי שבניהם רואים את מעשיהם הטובים, איך שהם בעצמם

מתנהגים בצדקות, על ידי זה הנם מושפעים ללכת גם הם בדרך הטוב והישר אף בלי שום דיבורי מוסר ותוכחה - וכמו שהיה מו"ר הגרא"א דפ"ל זצ"ל רגיל לומר, ושננתם לבניך ודברת במ שבחתך בביתך ובלכתך בדרך (וביים ה, ז), שהשיבה וההליכה של האב זה עצמו הוא הדיבור שמדבר אל בניו, כשוראים איך שהאב מוסר נפשו על תורה ויראת שמים, זה מדבר אליהם יותר מכל דבר מוסר, וזה מעמיד אותם בדרך הישר (עי' זוה"ק ח"ג רס"ט) - והוא דבר נכון מאוד.

וזהו שאמרה תורה 'אלה תולדות נח' - נח איש צדיק תמים, כלומר הדרך איך זכה להעמיד דורות יראי ה' הוא על ידי שהוא בעצמו היה צדיק תמים.

25 □ בראשית / נח דרש משה על התורה

Rashi comments that the main offspring of the righteous are their good deeds. While many ways of understanding this comparison have been given by the commentators, we would like to suggest a few of our own. Perhaps the Torah means to teach us that one should perform good deeds with the same love a father has for his children, a love which causes him to desire to help them not just because he is compelled to do so. Alternatively, just as a father loves his children even when they do not live up to his expectations, so a person should love the good deeds he has done, and not regret that he did not do deeds of greater significance.

Furthermore, one should examine every good deed he performs for imperfections that need improvement, just as a father scrutinizes his children to uncover failings that require correction. This applies not only to deeds of great importance, but also to ordinary actions, for one must be as scrupulous with a "minor" mitzvah as with a "major" one. Still another similarity is that just as a father toils to ensure that his children lack nothing they need to become better and wiser, so should one toil over one's good deeds to improve them and to perform them in the best possible fashion.

יש בנים שהם גם תולדות ויש שאינם אלא בנים ומדוע באמת נקראים הם "תולדות" הרי עם המושג תולדות משתמשים כשמדברים על בנים, דכשיש להם אב, נקראים הם תולדות של האב, ובפרט שמיד בפסוק אח"כ באמת מביאה התורה את תולדותיו של נח "ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת?"
נראה שמונח כאן מסר עמוק יותר!

התורה באה ללמדנו מהם באמת תולדותיו של האדם, כיצד יצליח הוא שבניו הבאים אחריו יהיו לא רק בנים אלא תולדותיו!

כאשר יהיו בו מעשים טובים, כאשר ישמש כדוגמא אישית לעבודת ה' יראת שמים ומידות טובות, או מעמיד האב את תולדותיו, לכן לא בכדי מעשיו הטובים נקראים תולדות כיוון שהמעשים הטובים והדוגמא האישית הם הערוכה הטובה ביותר לכך שיהיו תולדותיו כיוצא בהן הולכים בדרך הנכוונה.

וזהו אלה תולדות נח נח וכו', קודם כל היה בכחינת "נח", אחר כך הוזכרה התורה את תולדותיו. אלא שמסר נוסף אומרת לנו התורה בדרכי העלייה של נח, ובאופן אשר בו היווה כדוגמא אישית - נח "איש" צדיק תמים.

נח קודם כל היה "איש" - הלך בדרך הישר ובנה את עצמו להיות איש. לאחר מכן היה "צדיק", ואחר מכן הגיע למדרגת "תמים" - מלשון תמימות, תמים ומושלם עד שזכה והגיע למדרגת "את האלוקים התהלך נח".

נמצינו למדים, כי עבודת האדם צריכה להיות בשלבים, ואף מה שדורש מיוצאי חלציו דהיינו תולדותיו צריך להיות בשלבים, כשיטוד היסודות הוא להוות דוגמא אישית נאותה לכל הטובים אותו.

התחלת החינוך הוא מהדוגמא האישית על כן נבחר נח ודוקא נח להיות זה אשר אחר חורבן העולם על ידי מי המבול ממנו יתחיל העולם שוב, להוטר ולהכנות. עם דוגמא אישית כמו של נח ראויו הוא להוות דוגמא לעולם חדש.

חינוך הבן לנכבדות מתחיל מהאב בעצמו מו"ר מרן הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין שליט"א נשאל כיצד מחנכים ילך או בחור בבית או בישיבה לנכבדות.

ושמעתי שענה, שלחנך לנכבדות אינו קל, אך כשהאדם יחנך את עצמו לנכבדות זה יותר קל, ויותר שייך אם האב או הרב או המשגיח יהיה נכבד ויתנהג בנכבדות ממילא מהדוגמא האישית שיתן, בניו ותלמידיו ינהגו כמותו בנכבדות.

פירש רש"י ז"ל ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים. ולכאורה צריך ביאור המכוון, מדוע יהיו המעשים טובים נקראים תולדות.
ונראה לפרש בהקדים מה שאמרו חז"ל (טובה מה): משום רבי שמעון בן יוחאי ראיתי בני עלייה והן מועטין, אם אלף הן אני ובני מהן, אם מאה הם אני ובני מהן, אם שנים הן אני ובני הן, ושמעתי ממורי הגרא"א דפ"ל זצ"ל שבדאי לא היתה כוונת רשב"י להתגאות ולהתפאר בכך, אלא הכוונה היא, כי האדם מחוייב להתאמץ להיות מבני העלייה הוא ובניו, ואפילו אם בני עלייה מועטים צריך לעבוד שיהיה הוא ובנו מבני העלייה, ושכלל הפחות הוא ובנו יהיו בני עלייה, וזהו שאמר אם שנים הן אני ובני הן וכו', היינו שהתחייב בעצמו שאם לא יהיו אלא שני בני עלייה, זה יהיה הוא ובנו.
וממוצא הדברים יש ללמוד, שלא די במה שהאדם עצמו הוא בני עלייה, אלא העיקר שיהיה גם בנו עמו, שירדיך אותו לעבודת ה' מנעוריו, כדוגמת רבי שמעון ורבי אלעזר בנן.

What is the connection between Noach's offspring and his righteousness? The answer, says Rashi, is that the Torah is informing us that a person's primary progeny are his good deeds. Rashi's answer requires explanation, however. Why are one's mitzvos considered his progeny?

When raising a child, parents hope and pray that their child will be physically and emotionally healthy. When the child comes of age, the parents give him in marriage so that he, too, will produce another generation, which will produce yet another one. Likewise, when one performs a mitzvah, it should be a "healthy" mitzvah: one that achieves its entire purpose, and whose impact endures for generations to come. A righteous deed has the ability to live on for

many generations, but this depends to a large extent on the purity of one's intentions, and on the foresight he invests into the action.

"When one performs a mitzvah, it should be a 'healthy' mitzvah: one that achieves its entire purpose, and whose impact endures for generations to come."

In the *Uva Letzion* prayer, we beseech Hashem, "So that we not toil for naught." In other words, we are praying that our actions should achieve the desired results. For example, one might invest massive efforts into founding an organization, only to find that the people in the organization do not see eye to eye and simply cannot get along

with one another. The organization then holds elections and votes in new administrators, but they, too, end up fighting, and ultimately the organization falls apart. In such a scenario, all the toil that went into creating the organization was for naught. In contrast, a wise person ponders and deliberates before taking action to determine

if the intention behind his endeavor is pure, and he considers what problems may arise. When he does act, it is with care and vigilance. He "nurtures" his actions as one would nurture a child.

In a similar vein, we must be careful to ensure that our *tzedakah* contributions are given to worthwhile causes. Giving *tzedakah* to an unworthy cause is another example of "toiling for naught" (see *Bava Basra* 9b).

* There is also a deeper understanding of the Torah's equating mitzvos with progeny. Some people study Torah as they would any other area of wisdom. They have no specific interest in absorbing the Torah they learn, so the Torah does not become integrated into their personalities. Moreover, it is possible that the Torah they learn will have a negative effect on them, as Chazal tell us (*Yoma* 72b) that if one does not merit to study the Torah properly, it acts as a poison. One must personally identify with Torah in the same way that he identifies with his children.
(*Shiurei Chumash, Parashas Noach* 6:9)

166

MAKING THE CONNECTION

Mitzvos can be compared to the single strands that combine to produce a thick rope. Every mitzvah we do connects us to Hashem with a single strand. As we do more mitzvos, the strands add up and our connection to Hashem becomes stronger and stronger. Eventually, we become connected to Hashem with a very thick "rope" made of thousands or even millions of strands. Doing mitzvos in this world is the only way that we can create this bond with Hashem and bask in His Presence in *Olam Haba*.

פרשת נח

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים.

וברשי"י הואיל והזכירו סיפר בשבחו שנא' זכר צדיק לברכה ד"א ללמד שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים". נראה דב' לשונות אלו פליגי במש"כ רש"י בסמוך, דלליק שסיפר בשבחו היינו כיש דורשין לשבח שבדורות אחרים היה צדיק יותר, וללישנא בתרא דעיקר תולדותיהם של צדיקים מעש"ט, ס"ל כל"ב דיש דורשין לגנאי, וא"כ לא שייך לומר דכיון שהזכירו סיפר בשבחו, דהרי אדרבה מתוך שבחו בא לידי גנותו ומוטב השתיקה בזה, ולכן אמר דתולדות נח איש צדיק תמים קאי אעיקר תולדותיו שהם המעש"ט שקיימים לעד, ואף שיש גם הזכרת גנאי בזה במה שלא עשה יותר מ"מ עכ"פ המעשים טובים עצמם הם עיקר תולדותיו.

ובביאור הדבר שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעש"ט, היינו משום שאלו הם הפירות העומדים וקיימים כאן בעולם, דהיינו המעש"ט שעשו קיימים לעד, וממה יש פירות ופירי פירות נצחיים, ואינם בטלים לעולם, אם לטוב הוא נצחי ואם לרעה אז להבדיל גם הרע הוא נצחי. צא ולמד ממ"ש חז"ל בנוזיר כג. "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה שהרי בלק הקריב מ"ב קרבנות למזבח ויצא ממנו רות בתו של עגלון מלך מואב". והדברים מבהילים שמתוך שלא לשמה בא לשמה הוא לא רק בגברא עצמו העושה עבירה אלא גם בפירותיה של המצוה עצמה, דבלק הקריב מ"ב קרבנות שלא לשמה וכמ"ש בתו' שם שהיה בכי לקלל את ישראל ינעו"ש בחו', וצ"ע דהלא זה ע"מ לקנטר, וי"ל דע"מ לקנטר אין לו ענין כלל בנח"י לבורא עולם, אבל כאן רוצה לגרום נח"י לבורא עולם ע"מ לקלל אחרים, וזה חשיב שלא לשמה, ושכר פריה של מצוה זו הוא מצוה לשמה במה שרות המואביה נכרתו נכנסת לכלל ישראל וממנה יוצא בית דוד. הרי שהמצוה קיימת לעד היא פירותיה ופירי פירותיה, והן הן עיקר התולדות ופירי פירות יותר חשובים מהפירות עצמן שהפירות עצמן הן שלא לשמה, והפירי פירות הן לשמה.

עזרי ה' - ואלה

יתכן ואדם עושה הרבה מעשים טובים, אך הכל נעשה באופן חיצוני. מעשיו אינם נובעים ממדות הפנימיות, מעצמיותו. אבל אצל צדיק, המעשים הטובים הם תולדותיו. שכן מעשיו הטובים של הצדיק אינם נפרדים ממנו, אלא נובעים מתוך תוכו, כמו תולדותיו. כתוב "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו" (ישעיה ג. י). מעשיו הטובים של הצדיק הרי הם כפירות העץ, שגדלים ומקבלים חיות מתוך העץ עצמו. הענין שמעשים טובים נקראים תולדות, שכמו שמגדלים ילד ושמהים בו כשהוא בריא וחזק, ואח"כ מחתנים אותו וגם הוא מעמיד לדים נכדים ונינים - זהו תולדותו, בדיוק כך צריכים להעמיד מעשה, באופן חזק שתצא ממנו התועלת השלמה.

166

Kavanah is the most crucial component of creating the strands of this rope. How can a person expect to connect to Hashem without it? In any relationship, it is a person's thoughts and intentions that play the main role. Certainly, then, when it comes to connecting with Hashem — the most important relationship of all — a person must have kavanah.
• We cannot expect to forge a bond with Hashem without any intent or thought!

HAVING KAVANAH DIRECTS OUR ACTIONS

Although the mitzvos that we do are physical acts, their main purpose is to be spiritual acts. It is the kavanah that we have when doing mitzvos that transforms them into spiritual acts. A mitzvah begins with a physical act, but with kavanah, it is propelled upwards by the power of one's thoughts until it reaches the heavens! Kavanah thus plays the main role in our achieving closeness to Hashem.

As stated above, the word kavanah comes from the word *kivun*, which means pointing or facing in a certain direction. A person who is praying turns to face the direction of Yerushalayim and the Beis HaMikdash. So,

too, a person who has kavanah "turns" their thoughts and directs them upwards, towards Hashem.⁷⁹

The *passuk* says אָנִי ה' הֹקֵר לֵב בְּחֵן קְלִיּוֹת — I am Hashem, Who searches the lev (i.e., our innermost parts) and examines the kelayos (i.e., our core motivations).⁸⁰ Hashem knows the thoughts of man; He sees whether a person had kavanah in his actions or not and He rewards him based on how much kavanah was present. The absence of kavanah is strongly felt in the Heavenly worlds above.

In this vein, David HaMelech admonished his son Shlomo, saying כִּי יִבְרַח מִבְּיַן יִצְרָר מִחֻשְׁבֹּת מְבִין כָּל לִבְבוֹת דְּרוֹשׁ ה' וְכָל יִצְרָר מִחֻשְׁבֹּת מְבִין — For Hashem investigates all minds and He understands every inclination of thought.⁸¹ Hashem searches our thoughts to see if we are thinking of Him and knows if we are doing His mitzvot with the right kavanah.

Perhaps we can relate to this idea through the following parable:

* A *kallah* who receives a bouquet of roses from her *chassan* will immediately look to find the card that he wrote to her attached to the bouquet. If she does not find it, she will surely be disappointed. The flowers may be beautiful, but what she really wanted was to read a heartfelt message from her *chassan*!

Similarly, if we send a mitzvah to Hashem but fail to attach the kavanah — that it is being done for Him — then the connection that the mitzvah was supposed to cultivate will be sorely lacking.

19

A SPIRITUAL FORCE

In his *sefer Michtav M'Eliyahu*, Rav Eliyahu Dessler *ztz"l* explains that a person's *machshavos* (thoughts) originate in the *neshamah*, the highest level of the human soul. The *neshamah* itself is derived from Hashem's Heavenly Spirit, as the *passuk* says וַיִּפַּח בְּאַפִּי רוּחַ חַיִּים חַיִּים — A [Hashem] breathed into [man]'s nostrils a living soul.⁸² A person's soul thus a breath of Hashem — part of His essence, as it were. Therefore,

faculty of thought is mankind's most powerful, spiritual ability. Indeed, thought is capable of transforming a mundane act into a holy mitzvah and elevating the rote performance of a mitzvah into a sacred act.⁸³

As we said, a person's *neshamah* is derived from Hashem. This is why the nature of the soul is holy, like its Divine source.⁸⁴ The soul originates from underneath the Throne of Glory.⁸⁵ It comes directly from the Creator, as it were, and it bears a spiritual resemblance to Him.⁸⁶ Just like a magnet, which is attracted to other magnets, so too does the soul seek to return to its Source, and it can find no rest until it does.⁸⁷

→ In other words, our thoughts originate from our neshamah, which is, in turn, rooted in Hashem Himself and constantly seeks to return to Him. Therefore, our thoughts have the power to connect us to Him.

20

KAVANAH IS THE SOUL OF A MITZVAH

Chazal teach us that a mitzvah has two parts: a "body," which is the physical act of the mitzvah, and a "soul," which is the kavanah. A mitzvah done without kavanah is thus קְנִינָה בְּלֵא נִשְׁמָה — like a body without a soul.⁸⁸ Our soul gives our body life and energy and keeps it active. Similarly, kavanah gives "life" to our actions and words.

The fact that kavanah is the soul of a mitzvah means that our thoughts are a powerful, spiritual force.⁸⁹ Hashem wants us to infuse our actions with this spiritual force. When we have kavanah, we use our minds to transform an ordinary act into a mitzvah and elevate the status of that

mitzvah to something that is holy and eternal. The *Aruch HaShulchan* writes that the *kedushah* of the mitzvah is specifically brought about by the kavanah, not by the movement of one's limbs.⁹⁰

The *Chofetz Chaim* writes that a person's *neshamah* can have the *kedushah* of a *Sefer Torah*. To achieve this, says the *Chofetz Chaim*, one must have the same kavanos as a *sofer* who writes a *Sefer Torah*. The *sofer* must have in mind to write everything *lishmah* — for the purpose of the *kedushah* of a *Sefer Torah* — and by doing so, every letter, word and *parashah* becomes imbued with tremendous *kedushah*.

Similarly, one who studies Torah should have in mind that what he is studying is the Torah of Hashem, Creator of all worlds. And he should learn *lishmah*, in order to fulfill the will of Hashem, Who desires that we know His Torah. By learning with these intentions, the light and holiness of the letters and words of the Torah will be engraved upon his mind.⁹¹

21

CONNECTING CORRECTLY

Clearly, if a person wishes to attain a connection with Hashem through the mitzvot, they must do them properly. One of the basic requirements in fulfilling any mitzvah is to precede it with the kavanah:

I am doing this mitzvah because Hashem commanded.

HaGaon Rav Eliyahu Dessler explains that the kavanah that accompanies a mitzvah determines the reward that Hashem will give. Rav Dessler writes:

A tzaddik's future reward of delighting in the radiance of Hashem's Shechinah means that they will connect to Hashem with an extremely strong bond.

* Therefore, if one's mitzvot were done *l'shem mitzvah*, with the desire to connect to Hashem, then they will be rewarded with a level of connection to Hashem that is many thousands of times greater.

~ If, however, a person's mitzvah lacked kavanah *l'shem Shamayim* and was not done for the purpose of connecting to Hashem, then their reward, too, will be lacking a connection to Hashem. A mitzvah's reward depends on the quality of its performance.⁹²

22

BEYOND THE BASICS

Up until now, we have focused on the basic kavanah necessary to fulfill a mitzvah. However, there is no limit to the emotions and intentions that one can have when doing a mitzvah. The more a person purifies their intent when performing a mitzvah, the more they will be impacted by that mitzvah, and the greater their resulting connection to Hashem will be. Furthermore, the more a person fills their mind with thoughts of Hashem, the more they will be *davuk* to Hashem.

Therefore, *HaGaon* Rav Yechezkel Levenstein *ztz"l* said that one who works and strives to fulfill their purpose in life and connect to Hashem should seek to emphasize the *quality* of their mitzvot rather than the *quantity*! A person should focus on whether their service to Hashem is truly internal and bringing them closer to Hashem. As much as a person

such a person does a mitzvah — which is quite often! — the kavanah beforehand will remind them of Hashem and connect them to Him. And every additional mitzvah done with kavanah will strengthen that connection even more. In addition, by a person accustoming themselves to having kavanah before each mitzvah, they will merit an unfathomable reward in the World to Come.

Additionally, even in this world, doing mitzvot with kavanah infuses a person's life with meaning; such a person is being proactive in attaining the goal for which they were created: achieving a connection with Hashem.

~ These days, there are so many distractions in our lives that it is extremely easy to forget what we are supposed to accomplish in this world. We get so involved in the mundane routine of day-to-day life that it is easy to forget about Hashem's role in our lives.

* But this is the opposite of what we are here for; Hashem is supposed to be the focal point of our lives! It should be the norm to bring Hashem into everything we do and every conversation we have, not just remember Him when we walk into *shul*.

The way to make Hashem the focal point of our lives and develop our connection with Him is to have kavanah when we do His mitzvot.

is busy in the kitchen cooking food for Shabbos. Her little boy comes in and says, "Mommy, I want a drink!" Mommy quickly pours a little juice concentrate into a cup and adds water, but she doesn't have time now to take a spoon and stir it.

True, the child will stay alive even if the cup of juice will not be properly mixed. It won't be as sweet, but that's not a tragedy. But is it a mitzvah to make the drink a little tastier for the child? Yes. So if it's a mitzvah, do it! It is not an earthshaking mitzvah, but it is a mitzvah nonetheless.

Another example: A few bachurim are sitting together in the dining room, and there is a tea urn on the table. One boy touches the urn with his finger and says, "The tea is not hot enough." The boy sitting next to him understands that he would like to drink hot tea. Obviously, no one here is dying of thirst, because otherwise even lukewarm tea would do the job. But in any case, the boy would like to enjoy a nice cup of hot tea.

If the friend would get up and fill the urn with hot tea, is this a great mitzvah? Will people talk about it after 120 years? No. Nevertheless, we should not look down even on a little mitzvah like this. There is no end to the little details that Hashem takes care of for us. Similarly, there is no end to the things that we should be doing. If it is a mitzvah—do it! If it is a chesed, even a very small chesed, we should not try to get out of it and ignore it.

25a

Sometimes a woman meets another who is feeling gloomy and bitter. Every woman understands that a single smile from a friend could turn around the suffering woman's mood, and that it is a true mitzvah to do so. Even if the suffering woman is not about to go off the deep end, even if there is no looming tragedy that needs to be averted, it is still a mitzvah to cheer the poor woman up and give her a nice, warm smile to make her feel better.

It is a little mitzvah, but we should not look down at it and minimize its value. We can never know the power of the right word spoken at the right time.

25b

There is no way to know what a small action or a soothing word at the right time can do for someone.

Even the smallest mitzvah is a mitzvah! A smile or wishing someone good morning. Even someone who does not need a smile, appreciates it when he receives one. And it is impossible to know: maybe he really does need a smile.

If you have a free moment, recite a chapter of Tehillim! There is nothing too small for Hashem, and it doesn't need to be too small for you, either.

In short, there are two reasons why a person fails to do something good. Either he thinks it is too big for him and he will never achieve it, or he thinks it is too small for him and it is not worth the effort. Both are wrong. If it is too big, grab hold of the "glimmer" of greatness. And if it is too small, do it anyway. There is no such thing as too small!

כ"י יש נכמתו לעורר זכותו של נח עד היום הזה, להיפקד בזכות זדקתו בדבר ישועה ורחמים, כי זכותו גדולה יותר מזכות הרבה זדיקים אחרים, בזה שהיה איש זדיק שנתגדל בעצמו. וגם בנו 'שם', מנינו שעמד לעוררתו לפעול בעדנו שנה טובה, כמו

בגלל שלשה דברים נקראים מעשיהם הטובים של צדיקים תולדותיהם. א. מפני שהם אוהבים אותם אהבה רבה, כמו שאדם אוהב את בניו. ב. מפני שהם מדקדקים על קלה כבחמורה, ואף מעשה טוב אינו מדי קטן בעיניהם, כמו שאדם אינו מוותר על אף אחד מבניו, וכל אחד יקר בעיניו, גם הקטן ביותר. ג. מפני שהם עמלים על כל מצוה ומצוה ומשקיעים את כל כחם ואונם שתהיה בהידור ונוי האפשרי ביותר, כמנ שאדם עמל ודואג עבור הצלחת בניו ושלמותם. (קול רם)

24

עבודה פרשת נח עבודת יח

ויבואר הכל נחמד ממחא, על פי מה שאמר הכתוב (יחזקאל לג ז) אחד היה אברהם, שהכתוב מספר גדולתו של אברהם אבינו בזה שהיה יחידי בעולם, כי כאשר ישנם זדיקים רבים גדור, אין חידוש

בל כך כאשר הצדיק נותר לילך דרך ה', כי מקבל דרך ה' מאביו או מרבו, ומתחזק בצדקתו על ידי חביריו וידידיו. אבל אברהם אבינו לא היה לו רבי או אב לקבל מפייהם אמונת ה', וגם לא היה לו עם מי להתחזק, אלא מעצמו הכיר את ה', והתחזק ועמד בצדקתו לבדו.

ושבח זו המורה מספרת לנו גם על נח הצדיק, שהיה איש זדיק לבדו גדור, ולא היה לו רב או אב לקבל מפיו דרך ה', ולכן נחשב כאילו הוליד את עצמו, כי הוא גידל והדריך את עצמו לעבודת ה'.

וזהו אלה תולדות נח. נח איש זדיק, פי' מה שהיה נח איש זדיק, היה כח שלו ומולדתו, כי הגיע לזה מעצמו ומכחו.

וזה כוונת דברי רש"י הק', הואיל והזכירו סיפר נחמו, ר"ל נחמו זה שאמרנו, כי נח הדריך והוליד את עצמו. ועל גדולת וחשיבות זדיק כזה מביא ראיה מן הפסוק, שנאמר וזכר זדיק לברכה, דלכאורה למה נאמר שם 'זדיק' בלשון יחיד, ולא בלשון רבים ככסופא דקרא. אלא שהכתוב מיירי מזדיק שהוא לבדו גדור, והכתוב משבח את זדיק כזה, ואומר עליו זכר 'זדיק' לברכה, שכאשר יש זדיק כזה בעולם, נמשך בזכותו וזכותו ברכה ושפע רב, ואיש זדיק כזה היה גם נח, שהוליד את עצמו, והתחזק בצדקתו לבדו.

25a

ומבטחם זה אנו מזכירים בראש השנה בפסוקי זכרונות, את זכותו של נח במיוחד, שמעמוד לנו להיכתב לחיים טובים, כמו שאומרים: 'וגם את נח צאהבה זכרת ותפקדה בדבר ישועה ורחמים וכו', על כן זכרנו נח לפיכך ה' אלהינו להרבות

28

"דעה" אין זו רק הבנה שכלית. הרמב"ם מונה את כל המידות ותכונות הנפש בהלכות "דעות". הרפ"ק התכונות, המידות וההבנה השכלית של כל יחיד מהכלל ישראל - אין כמותה בעולם. כל אחד הוא, ממש, יצירה בפני עצמה. הבנת התורה שלו היא מקורית, מותאמת לדעתו, שבה הוא יחיד בעולם. יראת ה' שלו היא מקורית. עבודת ה' שלו היא מקורית, מותאמת להרכב תכונותיו, שבו הוא יחיד בעולם, ממילא כל חייו מקוריים וכל ההגותו מקורית.

מסתבר, שאחת הסיבות שאין מגיעים לגדלות היא, מפני שלעולם אין אדם מגיע למקוריותו, ל"אני" שבו! בתוך עולם התורה והיראה, אם אדם אינו חי חיים מקוריים אלא לפי דפוס כללי, צורת חייו היא המונית, ואיך יוכל להגיע לגדלות?!

אולי נרמו ענין זה בדברי הלל (פ"א פ"א, י): "אם אין אני לי - מי לי? אם אין אני לי, לא שייך לי, אז כמה קנינים שרכשתי לי בעולם אינם כלום - מי לי? מי שייך לי? כל הדברים שבעולם, אפילו הם בבעלותי, הם מחוצה לי - זהו יחס חיצוני בין הדבר לבין האדם, אבל ה"אני", הוא הדבר האמיתי, שהאדם מוכרח שיהיה לו קנין בו - והנה עלול ה"אני" להיות בלתי מודע, נעלם, ואז - מי לי?!"

אם אדם היה מנסה, אי פעם, להתרכז בהתרכזות גדולה בתוך עצמו, ולהעלות מחשבה: מה אני חושב? אין צבור, אין חברים, אין משפחה, כאילו אני חי על אי בודד - מהי העבודה הרוחנית המוטלת עלי, לפי הבנתי ודעתי העצמית, לפי תכונותי המיוחדות, מבלי שום גורם מבחוץ, שינסה לשנות כוון מחשבותי, - אין ספק, שהיה מתגלה בפניו עולם נסתר, אשר מעולם לא ידע ממנו, או ידע והתעלם ממנו לחלוטין, הרצון לחשוב ולחיות לפי דפוס כללי, והבריחה מצורת חיים מקורית, בתוך הדפוס הכללי, מונעת מאתנו מלהגיע לגדלות.

בתחילת פרשת נח נאמר: 'אלה תולדות נח, נח איש צדיק תמים היה בדורותיו, את האלקים התהלך נח. ויולד נח שלשה בנים, את שם, את חם ואת יפת. לרשי"י הוקשה, דלכאורה היה צריך להכתב: "אלה תולדות נח - שם, חם ויפת", ומדוע מוזכרים המעשים הטובים שלו בין המלים "אלה תולדות נח" לבין הסיפור מי היו תולדותיו? מתוך רשי"י: "פיון שהזכירו ספר בשבתו, שנאמר זכר צדיק לברכה". פירוש שני אומר רשי"י: "ללמדך, שעיקר תולדותיהם של צדיקים - מעשים טובים".

לכאורה, מה יכול להיות תולדות האדם יותר מאשר בניו יוצאי ירכו? באים חז"ל ואומרים, שכיון שהתורה הקדימה את מעשיו הטובים של נח טרם תאמר מי היו בניו והתורה מתבטאת על כן "תולדות נח", מכאן מוכח, שעיקר תולדותיהם של הצדיקים הם המעשים הטובים. לפי"ז כוננת התורה, שהיו שני סוגי תולדות שגולדו מנח: מעשים טובים ובניו, ומכיון שהתורה מקדימה המעשים הטובים לבנים, מוכח, שעיקר תולדותיהם של צדיקים - מעשים טובים.

כך כתב מהר"ל ב"גור אריה". וכיאר שם הטעם, מפני שבבניו של אדם משותף האדם עם הקב"ה, כפי שחז"ל אומרים (מ"א, ג') שותפין יש באדם, הקב"ה אביו ואמו, והקב"ה הוא העיקר, כפי שמבואר בגמ' שם, שהקב"ה נותן באדם עשרה דברים ואילו אביו ואמו נותנים לו, כל אחד מהם, חמשה דברים. כמו כן, העשרה דברים שהקב"ה נותן בו שייכים לצורת האדם, כמו רוח ונשמה, בינה והשכל, ואילו העשרה של אביו ואמו הם יותר גופניים.

עוד הוסיף המהר"ל, שבניו אינם עצמיותו כמו מעשיו, שכלפי מעשיו הרי הוא "כאילו מוליד עצמו". לפיכך, אין עוד דבר בעולם, היוצא מעצמיותו של הצדיק, שגולד ממנו, כמו מעשיו הטובים. חז"ל מביאים ראיה לדבריהם מהפסוק (מש"א, ג') 'פרי צדיק עץ חיים' - מצוותיו ומעשיו הטובים של הצדיק מזכים אותו בעץ החיים היינו בחיי עוה"ב. המהר"ל מביא את הפסוק בישעיה (מ"א) 'אמר צדיק כי טוב, כי פרי מעלליהם יאכלו'. המעשים הטובים הם הפירות, הצומחים מהאילן, שהוא המעללים של הצדיק, דהיינו, המחשבות העמוקות של הצדיק. המעשים צומחים מתוך האדם, הם גולדים מעצמיותו של הצדיק. כשאנו

חידוש כפול למדנו כאן, אומר הגר"ש קסלר זצ"ל בספר "שביב אור" (על התורה): לא זו בלבד שמעשים טובים נקראים תולדות, אלא הם עיקר תולדותיו של אדם. ה"שפתי חכמים" מבאר שחידוש כפול זה מוכח מתוך הפסוק עצמו: מזה שנאמר תחילה "אלה תולדות נח", ומיד מפרש הכתוב שהיה איש צדיק, רואים שהמעשים נחשבים לתולדות, ומזה שהקדימה התורה להזכיר את המעשים לפני "ויולד נח" וגו', מוכח שהמעשים הטובים הם עיקר התולדות.

עניין זה, שהמעשים נחשבים לתולדות, מבואר יותר ב"דעת זקנים מבעלי התוספות" (בראשית ו, ט): 'יתח ר' תנחומא - 'פרי צדיק עץ חיים' (משלי יא). בשעה שנסתלק אדם מן העולם בלא בנים, הוא מיצר ובוכה מפני שלא העמיד דורות. אומר לו הקב"ה: יש לך פרי, התורה אשר יגעת בה, שכתוב בה 'פרי צדיק עץ חיים'. בניו אין כתיב כאן, אלא 'עץ חיים', וזוהי התורה שנקראת 'עץ חיים' (שם ג). גם פסוק זה מוכיח: "אלה תולדות נח, נח איש צדיק". אלה תולדות נח שם חם ויפת, אין כתיב כאן, אלא "איש צדיק". ואמר רז"ל (תנחומא ב): לא מת נח עד שראה העולם בישובו, וראה שבעים אומות יוצאים מחלציו, ומכולם לא נזכר אלא צדקו, שנאמר איש צדיק תמים.

בפירוש "עץ חיים" על מדרש תנחומא, מובא בשם "נחלת עזריאל" ביאור העניין - שהרי ידוע שמכל מעשה מצוה נברא מלאך קדוש. לזה נתכוונו כשאמרנו שעיקר התולדות הם לא התולדות הגופניות, אלא התולדות הרוחניות שהוליד במעשיו הטובים.

העניין יבואר על פי הזוהר הקדוש (בראשית דף נט: תוספתא), וזה תרגומו: מדוע כתוב נח ב' פעמים? אלא לכל צדיק בעולם יש שתי רוחות, האחת בעולם הזה והשניה בעולם הבא. וכן תמצא בכל הצדיקים שקראם הקב"ה בשני שמות, משה משה, יעקב יעקב וכו'. מלבד יצחק שלא נכפל שמו ב' פעמים, לפי שיצחק בשעה שהוקרב על גבי המזבח יצאה ופרחה נשמתו שהיתה בו בעולם הזה וכו'. חזרה ליצחק

נשמתו של עולם הבא, ולכן לא נכפל שמו. ולפיכך תמצא שלא ייחד הקב"ה את שמו על שום צדיק בחייו אלא על יצחק, לפי שהוא כבר נחשב כמות ונסתלק מעולם הזה, ולא היתה לו נשמה מעולם הזה, אלא מעולם הבא.

ביאור הדברים: בנוסף לנפש יש לאדם רוח העולה למעלה, וזוהי הנשמה שזוכה בה מכה המעשים הטובים. לכן נכפל שמו של הצדיקים, לומר לך שזכו לא רק לנפש אלא גם לתולדה של הנשמה. וזהו עיקר תולדות האדם, מה שעשה והכין את עצמו להיות ראוי לחיי העולם הבא.

לאור זה נראה לומר שישנן שתי בחינות בדברי רשי"י הנ"ל שעיקר תולדותיהם של צדיקים הם המעשים הטובים. האחת היא, שנברא מלאך על ידי עשיית מצוה, כדברי המשנה באבות (פרק ז'): 'העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד'. וכפי שפירש ב"עץ יוסף" הנ"ל. הבחינה הנוספת היא, שמה שאדם מקדש ומטהר את עצמו ועולה ממדרגת עולם הזה להיות בן עולם הבא, נחשב לתולדות, מה שהכשיר את עצמו ונשמתו להיות בן עולם הבא. והן הן דברי הזוהר שמי שנכפל שמו יש לו בעולם הזה ובעולם הבא.

• מזה נלמד שלא די בטורח שמשקיע אדם בחינוך בניו לתורה ולמצוות, שהרי עיקר תולדות האדם הוא מה שמכשיר את עצמו להיות בן עולם הבא. וכבר אמרו (קידושין ט:): 'הוא ללמוד ובנו ללמוד, הוא קודם לבנו'. וגם כשאדם מתוך בניו לתורה וליראת שמים, אם הוא עושה זאת כמצוות אנשים מלומדה, לא ירומם את עצמו בזה. רק אם חינוך בניו נעשה מתוך כוונה טהורה, יוכל להתקרב לשכינה, כמו שנאמר (בראשית יח): 'כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו'. וכן בכל מה שעושה בזה העולם, אם מעשיו נעשים מתוך כוונה טהורה ובשלמות, הוא יכול להתרומם על ידיהם.

27 הארת דרך ה"אני" שאדם

עלול להיות שאדם יגיע לזקנה ושיבה אעפ"כ לא יגיע לעצמיותו, לא יגיע למקוריותו, שבה אין אדם בעולם שיהיה דומה לו, כפי שחז"ל אומרים (נבוכד נח). "הרואה אוכלוסי ישראל (מפרש רש"י: "חיל גדול של ששים רבוא") אומר: ברוך חכם הרזים". רש"י מפרש "היודע מה שבלב כל אלו". רק בורא העולם בחכמתו יודע, את הרז, את הסוד העמוק, הטמון בלב כל אחד ואחד. "שאין דעתן דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה".

מהו הכח המוציא אותנו מעצמיותנו? התנא אומר באבות (ה, כ): "הקנאה והתאווה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם". הדברים כפשוטם. מידות אלה מוציאות את האדם מהעולם המציאותי ומעבירות אותו אל עולם דמיוני. הוא מרחף באויר! הקנאה דוחפת אותו לפעולות, שאינן מתאימות לאמיתות מציאותו, להנהגת חיים שאינה תואמת את עצמיותו. התאווה, גם היא, עוקרת אותו משלוותו, ושוללת אותו בעולם דמיוני. הכבוד, גם הוא, דוחף אותו להנהגה מיוחדת, אשר כ"כ אינה תואמת את מציאותו האמיתית. אילולי הכבוד היתה צורת חייו שונה לחלוטין, מאשר אותה צורה שהוא חי בה, כפי שמתאר הרמ"ח לוצאטו ז"ל ("מס"י פ"ב"), שרק כדי לא לראות עצמו שפל מחביריו, עמל הוא לאין קץ. כך עלול הוא לעבור כל שנות חייו, כשבלי הרף עוסק הוא, בעקירת עצמו משרשיו האמיתיים. וכבר אין פלא, שהמעשים שאנו עושים, אינם נולדים מעצמיותנו.

ר' ירוחם ז"ע, בכתבים שרשם בכתב ידו, כותב (מ"ג ע"ג קט"ז): "האדם הוא העצמו, היינו, הפנימיות. ובכל תנועה ותנועה נגד הפנימיות" — בכל תנועה ותנועה שאדם עושה, שאיננה מתאימה עם עצמיותו, וכ"ש כל פעולה שהוא עושה נגד פנימיותו — "ובפרט כשנוגע לחיצוניות" — בגוד, ריהוט וכד' —

"הוא ענין הסתלקות האדם מעצמו, ויוצא לחוץ. ויזאת אין שיעור" — אין שיעור עד כמה עלול אדם לצאת מעצמו — "כי יכול הוא לילך חוץ לעצמו עד אין שיעור, עד שיאבד כל עצמו" — אדם עלול להגיע למצב, שלא יסאר לו פירור מעצמיותו. כל הדבורים, כל המעשים ואפילו המחשבות — הכל מוכתב עפ"י רצון לשאת חן בעיני אחרים, או לא להיות שונה מהדפוס הכללי, עד שנאבד מהאדם כל עצמו. אמנם הוא לומד, מקיים מצוות ומתפלל, אבל אין זו עצמיותו, זו דמות שנגזרה לפי גזירה מסוימת.

ומה קורה אז? "וישוטט בלי מקום ובלי מצב ואין לו בית אחיזה כלל" וכו' — הוא מרגיש עד כמה אינו בנוי, והוא נתון, בלי הרף, לתגודות ולמצבי רוח, כפי שמידותיו ו"נגיעותיו" מטלטלות אותו — "וזהו ענין תשובה, לשוב לעצמו, לפנימיותו ולאבריו".

זהו חידוש גדול! אנו יודעים שתשובה פירושה, לשוב אל ה', ומחדש ר' ירוחם ז"ע, שהמפתח לתשובה הוא, שהאדם ישוב, קודם כל, אל עצמו, אל עצמיותו ופנימיותו, אל אבריו. שהאברים יתפקדו בצורתם המקורית, אז נפתחת בפניו הדלת לשוב אל ה'. מסיים ר' ירוחם ז"ע: "וזהו, אם אין אני לי — היינו להשיג בחינת עצמו" (מי לי?). אדם שאינו זוכה להשיג בחינת "עצמו", למרות כל הקנינים שקנה, בגשמיות או ברוחניות — עדיין הם מחוצה לו.

חז"ל מספרים (נדרים טז.) "כי הווי מיפטרי רבנן מבי ר' אמי וכו' אמרי ליה הכי: וכו' עפעפין יישירו נגדך, ענין יאירו במאור תורה". הפשט הפשוט הוא, שברכוהו, שכל האברים והחושים שלו יזכו להיות כלים לתורה. אך יש במלים אלה עוד רמז עבורנו. כמה אנו סובלים, ממה שאנו נמנעים מלעשות מעשים טובים, למרות שברור לנו שהיינו צריכים לעשותם, רק בגלל חשש של תגובת החברים. לפעמים יש לנו התעוררות להתמדה, להתפלל בכוונה, ללמוד מוסר בהתפעלות, לעבוד על שמירת הלשון — והכל נבלם, מדוע? "מה יאמרו החברים!?" כך עוברות השנים, בלי שנגיע למשהו.

באים חז"ל ומרמזים לנו: "עפעפין יישירו נגדך" — הסתכל ישר, בלי לפזול לצדדים, בלי להתחשב מה יאמרו הבריות. עשה את הדבר הטוב, שאתה מרגיש שאתה צריך לעשותו — אז תזכה גם להמשך "ועיניך יאירו במאור התורה" דהיינו, שתזכה להגיע לחלק המיוחד שלך בתורה, לאותה דעה שאין דומה לה בכל הששים רבוא. אז תרגיש שנדלק עבורך אור מיוחד בתורה.

36 Absolutely not! says the Rambam. You can be big. You can be very big. There are no limits, no restrictions, to what you can be. *Haba litabeir, mesayin oso.* If person wants to purify himself, he is helped. A person has to look at his mind as the crown of his existence. It is not a repository for all kinds of waste and nonsense. It is not just a means to achieve material goals. It is a Divine gift designed to perceive the great truths of the world. And if we use it that way, if we ignite in ourselves the passion to find these truths, Hashem will touch our minds and bring us close to Him.

יש בזה דבר נפלא. אדם עשה מעשים טובים. אדם הגיע למדרגה מסוימת בלימוד. הוא סבור, שרואי יקבל שכר שלם על מעשיו. באים חז"ל ומגלים, שהקב"ה יוכיחו לעתיד לבוא, ו"תוכחה" פרושה, כיוור דברים. הקב"ה יבור בפניו את תכונותיו המיוחדות, לפי מה שהוא באמת, את כשרונותיו המיוחדים, לפי אמיתת עצמו, את עצמיותו המיוחדת — ויתבע ממנו, שלפי מהותו האמיתית, אם היה חי עפ"י עצמיותו — היה מגיע לגדלות אחרת לגמרי, ומדוע לא התמטר להכיר אמיתת עצמו? הקב"ה "מונה מספר לכוכבים", "לכלם — מליוני מליארדים כוכבים — שמות יקרא". אצל הבר"ע יש שם, לכל כוכב הנמצא בשמים, ושם מורה על צורתו הפנימית המיוחדת של אותו כוכב, פירושו של דבר, שיש לו תפקיד מיוחד בעולם.

אדם רוכש לעצמו בחייו כל כך הרבה דברים, גשמיים ורוחניים, אך הלל בא ואומר: "אם אין אני לי", אם ה"אני" אינו שייך לעצמי, אם אין לי קנין ב"אני", אם חיי אינם מקוריים אלא חיקוי, ולא נתגלה בפני מי "אני", א"כ "מי לי"?

34 IN SEARCH OF Greatness - R. Friedland

People in modern society are not free, make no mistake about it. We are manipulated from morning to night by the edifice of evil in which we live. There is not a hand, not a finger, not a single ligament in our bodies that is not tied up in knots of inanities, insanities and utter foolishness. Take a close look at all the institutions that dominate our lives, and you will see who controls us. But if a person wants to break away, if he really wants to be free to seek purity, wisdom and righteousness, if he says, I want to cast off the chains and bonds of darkness, I don't want Hollywood or Haight-Ashbury or Greenwich Village or Yale University, I want holiness and wisdom and righteousness, I want to know the difference between right and wrong, between good and evil, I want to know this with a passion, Heaven will help him. He will get his desire.

If he comes to purify himself, says the Rambam, "yimtza atzmo ne'ezar al hadavar. He will find himself helped in this matter." You will find that at some point you will receive strength and powers from outside yourself, and you will be helped. You will find that your learning and your studies will be expedited, and you will achieve understanding miraculously, beyond anything you thought was within your capabilities. You will see through the clouds and the befuddlement that envelops society from every side. Your newly empowered mind will pierce the veils of ignorance and evil, and you will see the world in which we live for what it is. You will see its insanity, its pettiness, its asphyxiating stranglehold. You will no longer grope in the shadows. You will no longer fall. You will recognize the truth in its entirety, and you will be free.

This, says the Rambam, is the second way in which Hashem is our Teacher. Not only is Hashem the Teacher of the Jewish people as a whole by sending us instructions through His prophets, He is also our Teacher on an individual basis, one person at a time. When you seek wisdom and righteousness, when your mind becomes impassioned to know the truth, Hashem touches your mind, this Divine instrument that He implanted in each and every one of us, and you are transformed.

Modern society has so desanctified the human being and the human mind. They measure our IQs and fit us neatly into a box from which they say we cannot escape. They say you can only be this big or this small, and you cannot be bigger than you are. There's nothing you can do about it.